

Apps for Ghent

**“We verwachten niets
maar de verwachtingen
zijn wel hooggespannen.”**

> Zie ook p. 30

Interview: Julie Hendrickx

Foto's: Marc Engels

Op 21 maart jongstleden ging Apps for Ghent door, de jaarlijkse hackathon (een bijeenkomst van software- en website-ontwikkelaars om aan een gezamenlijk project te werken) waar innovativiteit en originaliteit centraal staan. Het thema dit jaar was 'Hack the library'. META spitste de oren en had op voorhand een gesprek met de organisatoren Bart Rosseau, Stad Gent en Katrien Van Goidsenhoven, Openbare Bibliotheek Gent.

Wat is Apps for Ghent?

Bart: Apps for Ghent is een event waarmee we de Gentse open data in de kijker plaatsen. We organiseren het dit jaar voor de vijfde keer. Het concept is dat van een 'hackathon'. We ontvangen 21 maart dus verschillende teams die een toepassing uitwerken op basis van de open data die we ter beschikking stellen. Dat kan een app zijn voor mobiele toestellen maar ook een visualisatie of een webtoepassing. Naast de hackathon komen er ook mensen spreken over open data of over een bepaalde toepassing ervan. Het is dus ook een netwerkevent.

Hoe is Apps for Ghent destijds ontstaan?

Bart: Vijf jaar geleden vroeg onze schepen om iets met open data te doen. We hebben toen een aantal brainstormen gedaan over wat het digitale kan betekenen voor de stad Gent. We zijn uiteindelijk op het voorstel van de schepen ingegaan. Op de eerste editie bleek al dat de hackathon een echt succes was. Sindsdien zijn we het blijven organiseren, ongeveer in dezelfde periode.

Deze keer werd er gekozen om met bibliotheekdata aan de slag te gaan. Was dit een vanzelfsprekende keuze?

Katrien: Ik ken de vorige edities omdat Bart en ik vroeger collega's waren. Ik werk sinds anderhalf jaar in de bibliotheek. Iedereen weet ondertussen dat de bibliotheek gaat verhuizen naar de Waalse Krook. We gaan de bibliotheek zoals we die

de Waalse Krook, zitten ook een aantal applicaties. Apps for Ghent is voor ons dus een leerschool. We vragen ons dus af wat er allemaal mogelijk is met bibliotheekdata. Waarschijnlijk zijn er ook dingen mogelijk waar we zelf helemaal nog niet aan gedacht hebben. We kijken vanuit het veld misschien te sterk vanuit één richting naar ons materiaal?

Bart: Apps for Ghent is ook een informele gebeurtenis. Daar waken we ook wel over. Het wedstrijdgedeelte is belangrijk maar het draait vooral rond de fun. Om mensen de mogelijkheid te geven om te tonen wat ze met die data zouden doen. Het is leuk om te zien welke problemen ontwikkelaars eerst willen aanpakken en hoe ze dat dan doen. Die 'wetenschap' is voor ons heel belangrijk. Daarom noemen we Apps for Ghent liever een cocreatie-event. We hebben nu heel veel bibliotheekdata ter beschikking maar wie weet worden die wel gecombineerd met datasets van andere bronnen. Je creëert ruimte voor creativiteit eigenlijk.

Zijn jullie verwachtingen rond deze editie hooggespannen?

Katrien: Nee, dat heeft het verleden ons al geleerd. Je mag je verwachtingen niet te hoog leggen, we gaan met de deelnemers ook geen resultaatsverbintenis aan. Tegelijkertijd heeft het veel potentieel, het kan voor de bibliotheek dus heel wat in beweging zetten. Dus op dat gebied verwachten we iets meer. Maar als je spreekt over open data, moeten die ook echt open zijn.

“HET ZORGT ER OOK VOOR DAT MEER MENSEN TOEGANG HEBBEN TOT DE INFORMATIE ACHTER DIE OPEN DATA.”

vandaag kennen uiteraard niet knippen en plakken. We willen werken rond innovatie en ook digitale innovatie. We zagen dus onmiddellijk een opportuniteit in Apps for Ghent om bibliotheekdata vrij te geven. Bovendien zijn we ook allemaal stadsmedewerkers: hier in de bibliotheek en de mensen die Apps for Ghent organiseren. Het feit dat we beiden stadsdiensten zijn, zorgt voor een gemakkelijke samenwerking. Ook de samenwerking met Digipolis is logisch. Als bibliotheek krijgen we de kans om de spanning op te bouwen voor de verhuis eind 2016. Hiermee willen we onze gebruikers al eens laten kennismaken met die opendatacommunity en met de digitale wereld die daar rond zit. In onze IT-portfolio die we ontwikkelen naar aanleiding van

We mogen de mensen die aan de slag gaan met die data ook geen opdracht geven, anders is het free consultancy. En dat is niet de bedoeling. Vorige week maandag (9 maart, nvdr) was er een 'data dive' waarbij we met de geïnteresseerden hebben gekeken naar de data die de bibliotheek vrij geeft. We hebben van dat moment gebruik gemaakt om de behoeften van de bibliotheek te kaderen. Zo geven we een beetje richting aan de weg die de deelnemers gaan bewandelen. We zijn dus vooral heel erg benieuwd.

Bart: We verwachten dus niets maar de verwachtingen zijn wel hooggespannen. (lacht) Het kan soms ook over heel eenvoudige

dingen gaan zoals visualisatie van bepaalde data. Wij geven bijvoorbeeld regelmatig rapporten vrij over migraties binnen Gent: wie verhuist er van de ene wijk naar een andere. In één van de vorige edities was er een team dat daar een visualisatie rond gemaakt heeft: een dynamische kaart die geanimeerd was. Twintig tabellen werden getoond in één kaart. Zo zag iedereen wat er eigenlijk bedoeld werd met die rapporten. Het zorgt er ook voor dat meer mensen toegang hebben tot de informatie achter die open data. Dat is ook één van de zaken die de bibliotheek heeft meegegeven: “we hebben veel data maar we doen er niet altijd evenveel mee.” Wie weet wat voor informatie er daar nog uit gehaald kan worden die ons zal toelaten om een aantal zaken efficiënter aan te pakken. Dat is niet de opdracht maar dat zijn wel zaken die er kunnen uitkomen.

Katrien: In de marge van Apps for Ghent zijn we samen met de UGent bezig aan een onderzoeksproject waarbij studenten informatica aan de slag gaan met data van onze bibliotheekfilialen. We zijn eigenlijk op zoek naar een manier om de collecties van onze filialen efficiënter te maken. Een voorbeeld: boeken over tuinieren in Ledeberg worden amper uitgeleend terwijl er in Drongen een tekort is. Het aantal grote tuinen is dan ook groter in Drongen dan in Ledeberg. We willen de collecties dus beter afstemmen op hun omgeving. Zo zijn we nu bezig met een visualisatie van de vraag waar welke genres het meest uitgeleend worden. Studenten journalistiek zullen vervolgens het verhaal achter die data voor ons zoeken. Zij gaan met die kaart aan de slag en verbinden die met omgevingsindicatoren. Heeft bevolkingssamenstelling gevolgen voor de uitleningen in een filiaal? Het resultaat is misschien dat de collecties in alle filialen dezelfde moeten zijn of dat er in het filiaal van de Brugse Poort meer thrillers moeten liggen. Wij kunnen daar uit leren en onze werking fijner afstellen.

Hebben de vorige edities veel apps of ideeën opgeleverd?

Bart: Vooral ideeën. Uiteindelijk krijgen de deelnemers ook maar vijf uur tijd om te programmeren. Er zijn hackathons die elders een volledig weekend duren. Of dat mensen thuis hacken en dan enkel hun resultaat komen voorstellen. Wij hebben er bewust voor gekozen om er een buzz rond te creëren. Het potentieel dat in die data zit is wel enorm. Uit één van de eerste edities is een app gekomen voor gezinnen met kleine kinderen die aangeeft waar de openbare toiletten zijn, waar er in geval van nood apothekers zijn en wat de leukste activiteiten zijn. Een van die teamleden kwam uit Brugge en was toevallig het weekend voordien op bezoek geweest in Gent. Een van de kindjes was

werd door een ruim publiek. De app was een combinatie van Foursquare met de kaart van Gent. Als je inlogde op de app, hoorde je bij een clan in het Gentse. Bedoeling was om zoveel mogelijk gebieden te veroveren met je clan door in te checken via de app. “De Hawks hebben Ledeberg veroverd!” werd er dan getweet. Sommige dingen slaan plots aan, andere blijven meer in de marge maar zijn ook leuke ideeën.

Bart: Je zou denken “Zo’n spelletje, wat kan dat nu betekenen?” Maar je leert je stad op een andere manier kennen want je wil zoveel mogelijk plekken veroveren. En het gaat ook over een samenhangingsgevoel. Het creëerde een community.

Katrien: Een maatschappelijk effect dus. In de vorige editie werd er gewerkt met milieudata - we werken trouwens nog maar twee edities rond een centraal thema. Voor die editie was er een app, op basis van de gegevens van de Gentse Groendienst, die toonde welke bomen waar staan in Gent. Je kan, bijvoorbeeld als je allergisch bent aan berkenpollen, een looproute opvragen die vrij van berkenpollen is. Zijn dat fantastische apps waar die ontwikkelaars miljoenen aan zullen verdienen? Waarschijnlijk niet. Maar het zijn wel leuke dingen om mee aan de slag te gaan. Vaak zijn het studenten die deelnemen aan Apps for Ghent en voor hen is het een mooi visitekaartje.

Bart: Er zijn ook veel mensen die er daadwerkelijk een werkende app van maken nadien. Rond het ecoplan, de parkeergegevens of de afvalkalender. Dat zijn kleine zaken maar wel nuttig. Het hoeven niet altijd grote toepassingen te zijn. Tegelijkertijd leren die studenten de overheid ook wel kennen. Want ze zien welke data die overheid allemaal produceert.

Zijn het uitsluitend studenten die deelnemen?

Bart: Nee, er zijn ook professionals. Het is eigenlijk altijd een sterke mix. De professionals willen dan op basis van de beschikbare data tonen wat hun service is. Ook daar is het een visitekaartje of een proof of concept. In het geval van bibliotheekdata beseffen een aantal bedrijven ook wel goed dat als er iets aanslaat, er 300 bibliotheken in Vlaanderen zijn die mogelijks ook geïnteresseerd zijn.

Een win-win voor alle partijen dus.

Bart: Daar streven we naar!

Katrien: Voor de bibliotheek is het investeren in leren. De stad Antwerpen wou destijds ook een app voor de Vélo’s die toonde

“IN HET GEVAL VAN BIBLIOTHEEKDATA BESEFFEN EEN AANTAL BEDRIJVEN OOK WEL GOED DAT ALS ER IETS AANSLAAT, ER 300 BIBLIOTHEKEN IN VLAANDEREN ZIJN DIE MOGELIJKS OOK GEÏNTERESSEERD ZIJN.”

toen gevallen en had een kapotte knie. Vanuit de stad Gent is het onmogelijk om alle mogelijke scenario’s in te schatten en dan een app te ontwikkelen. Het is voor ons veel interessanter om de informatie aan te bieden en aan de burger te zeggen dat hij ze mag gebruiken hoe hij of zij wil.

Katrien: Ghendetta is ook een goed voorbeeld. Dat was een middelmatige app die op een gegeven moment opgepikt

waar er een fietsstation was en hoeveel fietsen of vrije plaatsen er nog waren. Zij hebben daar een hackathon voor georganiseerd waaruit drie middelmatige apps zijn uitgekomen. De stad Antwerpen heeft toen de beste aspecten van alle apps samengevoegd in één bestek. Een van de deelnemers heeft toen de gewenste app gebouwd tegen betaling. In de Waalse Krook gaan wij sowieso ook apps en visualisaties nodig hebben. We kunnen er nu uit leren en dan later eventueel verder laten

ontwikkelen. Voor ons helpt het om onze criteria duidelijker te stellen. Het zou leuk zijn moesten bibliotheekdata gecombineerd worden met andere data. Er is zoveel te vinden!

Welke partners leveren er allemaal data aan?

Bart: De Openbare Bibliotheek Gent, Bibnet en de UGent.

Katrien: En de stad Gent heeft ook een aantal datasets die altijd open staan.

Bart: Het is wel de bedoeling dat de datasets die we vrijgeven beschikbaar blijven. We moeten dus nog bekijken hoe vaak we ze mogen en kunnen updaten. Dat vraagt wel wat inspanning natuurlijk.

Gaan er eigenlijk veel voorbereiding aan Apps for Ghent vooraf?

Bart: Praktisch niets. De organisatie valt mee. De data voorbereiden is een andere zaak. Een heel concreet voorbeeld: we hebben een lijst met alle bibliotheekgebruikers, naam, voornaam, adres, ... Naam en voornaam moeten we er om te beginnen al uithalen. Je kan die kolommen deleten maar dan kan je geen link meer leggen tussen wie welk boek heeft gelezen. Je moet dus de naam vervangen door iets anders. Ook de straatnamen moeten we er uithalen. Het zou niet ethisch zijn om na te gaan welke boeken mijn burens lezen. Maar je wil die gegevens ook linken aan de socio-economische data die voorhanden zijn op het niveau van de statistische sector (of de wijk). Tegelijk willen we ook de leeftijdscategorieën weten. Wat merken we, als we dit doen op statistische sector dat er sommige statistische sectoren zijn waar er maar vijf mensen tussen de veertig en vijftig jaar wonen die lid zijn van de bibliotheek. En zo moet je alles bekijken binnen één dataset maar ook binnen de combinatie van meerdere datasets. Want op die manier kan je ook iemand identificeren. Dit zijn de grootste datasets waar we tot hier toe

hebben gewerkt. Alleen de uitleengeschiedenis is een bestand van zes miljoen records. En je moet ook alles goed documenteren want een student die kent niets van catalogografie of statistische sectoren. Je moet die data zodanig aan hen presenteren en uitleggen wat elke kolom wil zeggen. Je moet ook alles online plaatsen en machine readable maken. Er kruipt dus wel wat werk in.

Katrien: Verder is het vooral samen zitten met partners om de doelstellingen fijn te krijgen. De communicatie is eigenlijk nog het grootste deel geweest.

Bart: Van bij het begin zijn we ook volledig paperless. We hebben geen folders of dergelijke.

Verlopen de inschrijvingen vlot?

Bart: Ja!

Katrien: De deelnemers gaan overal in dit gebouw verspreid zitten. We zetten ze ook achter de schermen om te werken maar als bezoeker zal je ze toch opmerken. Er zijn natuurlijk ook mensen die enkel komen luisteren naar de voorstelling van de verschillende apps en ideeën. Als het gaat om het publieke gedeelte, is dat het interessantste! Iedereen die die dag in de bibliotheek komt, gaat wel voelen dat er iets gebeurt. In de inkomhal maken de mensen van Timelab 'biobotjes', robotjes die gemaakt zijn uit recuperatiemateriaal en die werken op zonne-energie. Ze gaan ook een useless machine maken, een machine die zichzelf uitzet. En in het cybercafé zal er gepraat worden over privacy.

Bart: We willen Apps for Ghent fris houden door telkens met andere partners te werken. Het hoeft ook niet altijd over open data te gaan maar ook over samen dingen doen in de digitale sfeer. Iedereen deelt ook de gedachte dat ze van elkaar kunnen

leren. Het is ook een manier om initiatieven zoals Timelab bij een groter publiek bekend te maken. De overheid en de bibliotheek zijn niet die grijze gebouwen maar er gebeurt van alles waar je zelf ook deel van kan uitmaken.

Hoe wordt de winnaar gekozen?

Bart: Dat doet een jury. De juryleden zijn mensen die met open data bezig zijn aangevuld met mensen uit de opleidingen, IT-lectoren bijvoorbeeld. En er zitten deze keer ook een aantal mensen uit de bibliotheeksector in de jury. Sinds twee jaar wer-

Bart: Er is hier inderdaad een sterke IT-sector. Zowel binnen de bedrijven als binnen de opleidingen. iMinds zit hier ook. Dat is op zichzelf al een heel leuke wisselwerking. Als je daar nog iets op kan enten, is dat helemaal machtig.

Katrien: Ik zou ook niet weten hoe je daar aan begint. Wij hebben het voordeel gehad dat ze ons benaderd hebben. En je hebt ondersteuning nodig om die data vrij te geven. Dat is geen sinecure, er is daar heel wat tijd en geld ingekropen. We hebben ook gelukkig heel wat steun van Digipolis als onze IT-partner.

“VANUIT DE STAD GENT IS HET ONMOGELIJK OM ALLE MOGELIJKE SCENARIO'S IN TE SCHATTEN EN DAN EEN APP TE ONTWIKKELEN. HET IS VOOR ONS VEEL INTERESSANTER OM DE INFORMATIE AAN TE BIEDEN EN AAN DE BURGER TE ZEGGEN DAT HIJ ZE MAG GEBRUIKEN HOE HIJ WIL.”

ken we ook met een Publieksjury. Naast de technische aspecten zoals een propere code, is het ook belangrijk om te weten of het de modale gebruiker zou interesseren. We werkten ook al een keer met een internationale jury. Die kijken helemaal anders naar dit soort apps. Als buitenlander kijk je sowieso ook anders naar een stad en heb je een ander soort informatie nodig. Met die verschillende jury's willen we ook de verschillende appreciaties tonen. Zo is er deze editie ook een VOKA-prijs. Die kijkt naar wat er het grootste marktpotentieel heeft.

Katrien: Er is ook een bibliotheekjury. Dat zijn dan bibliotheekbezoekers die gevraagd worden om de app te beoordelen op zijn bruikbaarheid.

Katrien: Met de juryleden worden uiteraard afspraken gemaakt op basis van welke criteria de toepassingen beoordeeld worden. De staat waarin applicaties of visualisaties zich bevinden kan ook verschillen. De ene presenteert echt een afgewerkt product, al is dat een minderheid. Anderen pitchten dan weer een idee.

Worden er in andere steden gelijkaardige evenementen georganiseerd?

Katrien: Ja, in Antwerpen en ook op Vlaams niveau gebeurt er ook het een en ander.

Bart: Maar dat andere vormen van hackathons. Wij zijn de eerste overheidshackathon en ook de enige die met een jaarlijkse frequentie werkt. In Antwerpen kom je op een bepaalde dag een applicatie voorstellen.

Katrien: Het is ook de eerste keer dat het in de bibliotheeksector gebeurt. Als we de opkomst van de vorige editie vergelijken met de vorige zijn er nu veel meer inschrijvingen. Het boomt, dus het moet wel leven. Iedereen kent de bibliotheek ook. De meeste mensen gingen als kind vaak naar de bib. De deelnemers van Apps for Ghent zijn ook een doelgroep die we met de bibliotheek minder bereiken.

Zouden bibliotheken dit ook op zichzelf kunnen organiseren?

Katrien: In Gent hebben we natuurlijk wel het voordeel dat hier echt al een community is.

Zij zorgen dat er een opendataportaal is. Er waren voor ons al heel wat randvoorwaarden vervuld. We zijn ook met Bibnet aan tafel gaan zitten, zij zagen het ook onmiddellijk zitten om mee te werken. Misschien dat het een volgende keer dus mee door Bibnet ondersteund kan worden?

Als je luidop zou mogen dromen, wat zou je dan graag gerealiseerd zien met open data?

Bart: Ik kan het zelf niet benoemen maar dingen die mij verrassen. Bijvoorbeeld het wijkniveau gecombineerd met het 'Tweetsentiment': wat is de algemene sfeer op sociale media? Dat soort combinaties interesseert mij wel. Zo krijg je veel sneller het gevoel dat er iets aan het leven is of aan het veranderen is. Anderzijds, die eenvoudige app die toont wanneer je welke vuilnisbak moet buitenzetten ... het gaat ook om die kleine dingen. En het feit dat er een student iets in zijn vrije tijd iets gemaakt heeft dat ondertussen al enkele duizenden keren gedownload werd. Die steekt dat in zijn portfolio en zal makkelijker werk vinden.

Katrien: Dingen die het leven makkelijker maken door kleine ingrepen, zijn fantastisch! Wij willen als bibliotheek op Apps for Ghent natuurlijk inzicht krijgen in de toekomst van de bibliotheek. Hoe zou de digitale bibliotheek eruit kunnen zien? Daar zouden we graag een tipje van de sluier opgelicht zien. Daar worstelen uiteindelijk alle bibliotheken mee. Apps for Ghent illustreert ook voor een deel wat die bibliotheek kan zijn.

Bart: Er is zoveel informatie die langs alle kanten op ons afkomt. Je hebt filters nodig. En zo'n app is een filter.

Katrien: Ik hoop ook dat er een reserveerapp uitkomt en een app die meldt wanneer je leentijd erop zit. Eigenlijk is dat hetzelfde als die app voor de vuilnisbakken: je kan dat evengoed in je agenda zetten. Maar dat doen mensen niet.

Bart: Dat is niet heel complex om dat te maken.

Het geluk zit in kleine dingen, niet? ■

> Voor meer informatie over de winnende projecten: <http://appsforghent.be>